

II

(Informacje)

INFORMACJE INSTYTUCJI I ORGANÓW UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA

Komunikat Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych

(2008/C 14/02)

(Niniejszy komunikat zastępuje poprzednie obwieszczenia w sprawie metody określania stóp referencyjnych i dyskontowych)

STOPY REFERENCYJNE I DYSKONTOWE

W ramach kontrolowania przez Wspólnotę pomocy państwa Komisja korzysta ze stóp referencyjnych i dyskontowych. Stopy referencyjne i dyskontowe stosuje się zastępczo dla stopy rynkowej oraz do mierzenia ekwiwalentu dotacji pomocy, w szczególności w przypadku, gdy wypłaca się ją w kilku transzach, a także do obliczania elementu pomocy będącego pochodną programów dotacji na spłatę oprocentowania. Stosuje się je również do sprawdzania zgodności z zasadą *de minimis* oraz z rozporządzeniami o wyłączeniach grupowych.

KONTEKST REFORMY

Metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych powinny zostać ponownie przeanalizowane głównie dlatego, że wymagane parametry finansowe nie zawsze są dostępne we wszystkich państwach członkowskich, a w szczególności tych, które niedawno przystąpiły do Unii ⁽¹⁾. Obecną metodę można ponadto ulepszyć w celu uwzględnienia zdolności kredytowej i zabezpieczeń dłużnika.

W związku z powyższym niniejszy komunikat przedstawia zrewidowaną metodę ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych. Proponowane w nim podejście — oparte na obecnych rozwiązaniach, akceptowanych przez wszystkie państwa członkowskie i prostych do stosowania w praktyce — ma na celu określenie nowej metody, która zminimalizuje niektóre z niedociągnięć obecnego systemu, będzie zgodna z różnymi systemami finansowymi w UE (w szczególności w nowych państwach członkowskich) i łatwa do wprowadzenia w życie.

BADANIE

W badaniu przeprowadzonym na zlecenie Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji firma Deloitte & Touche ⁽²⁾ proponuje system oparty na dwóch filarach: podejściu „standardowym” oraz podejściu „zaawansowanym”.

⁽¹⁾ Obecne stopy referencyjne dla tych państw członkowskich podawane są przez te państwa jako odzwierciedlające odpowiednią stopę rynkową. Metody obliczania tych stóp różnią się w zależności od państwa.

⁽²⁾ Opinię zamieszczono na stronie internetowej DG ds. Konkurencji:
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/others/

Podejście standardowe

W ramach tego podejścia raz na kwartał Komisja publikuje stopę bazową obliczaną w oparciu o kilka terminów zapadalności — trzymiesięczny, jednoroczny, pięcioletni i dziesięcioletni — i dla różnych walut. Do obliczeń stosuje się stopy IBOR ⁽¹⁾ oraz stopy ofert kupna w transakcjach swap lub, w razie braku tych parametrów, stopy procentowe obligacji rządowych. Premię stosowaną w celu uzyskania stopy referencyjnej dla kredytu oblicza się zgodnie ze zdolnością kredytową i zabezpieczeniami kredytobiorcy. Zgodnie z kategorią ratingu przedsiębiorstwa („rating” dostarczony przez agencje ratingowe w przypadku większych przedsiębiorstw lub przez banki w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw), marża mająca zastosowanie w standardowych przypadkach (standardowy rating i standardowe zabezpieczenie ⁽²⁾) odpowiada 220 punktom bazowym. Wzrost mógłby dochodzić do poziomu 1 650 punktów bazowych w przypadku niskiej zdolności kredytowej i niskiego poziomu zabezpieczeń.

Podejście zaawansowane

Podejście to umożliwiłoby państwom członkowskim wyznaczenie niezależnego organu zajmującego się obliczeniami — na przykład banku centralnego — odpowiedzialnego za regularne publikowanie zasadnej referencyjnej stopy procentowej dla większej liczby terminów zapadalności i częściej, niż ma to miejsce w przypadku podejścia standardowego. Przyjęcie tego podejścia uzasadniałby fakt, że taki organ miałby lepszą, w porównaniu z Komisją, znajomość danych finansowych i bankowych i łatwiejszy do nich dostęp. W takiej sytuacji metody obliczania zatwierdzałyby Komisja i zewnętrzny audytor. W ramach tego podejścia w niektórych przypadkach można by rozważyć możliwość wyłączenia z zakresu zastosowania tych zasad (ang. *opting out*).

Słabe strony

Pomimo przydatności obu tych metod z ekonomicznego punktu widzenia, wyłaniają się pewne trudności.

Podejście standardowe:

- nie rozwiązuje ono problemu braku danych finansowych w nowych państwach członkowskich i wymaga dodatkowo kilku nowych, trudno dostępnych parametrów,
- ta standardowa metoda mogłaby stawiać w uprzywilejowanej sytuacji duże spółki ze szkodą dla małych i średnich przedsiębiorstw, dla których albo nie ma żadnego ratingu, albo istniejący rating jest mniej korzystny (w szczególności z powodu asymetrii informacji odnoszących się do kredytodawcy). Podejście to mogłoby również stać się źródłem wielu sporów co do metod obliczania premii, które należy zastosować zależnie od zdolności kredytowej i poziomu zabezpieczeń,
- podejście to nie ułatwia państwom członkowskim wywiązywania się z ich zadań, w szczególności w zakresie obliczeń mających na celu sprawdzenie zgodności z zasadą *de minimis* oraz rozporządzeń o wyłączeniach grupowych.

Metoda zaawansowana:

- metoda zaawansowana może okazać się problematyczna w przypadku zastosowania jej do programów pomocy; zmienność stóp rynkowych mogłaby sprawić, że różnica między stopą ustaloną dla programu pożyczek a ważną w tamtym okresie stopą referencyjną byłaby tak korzystna dla kredytobiorcy, że niektóre środki okazałyby się niezgodne z zasadami pomocy państwa,
- dostosowywanie stóp raz na kwartał mogłoby utrudnić prowadzenie spraw, gdyż obliczone kwoty pomocy mogłyby znacząco zmieniać się w okresie pomiędzy rozpoczęciem etapu oceny a datą podjęcia przez Komisję ostatecznej decyzji,
- rozwiązanie to wydaje się nadmiernie skomplikowane i może nie zapewniać spójnego i równego traktowania państw członkowskich.

NOWA METODA

Aby uniknąć tych trudności, Komisja proponuje metodę, która:

- jest łatwa do zastosowania (w szczególności dla państw członkowskich w odniesieniu do środków objętych zasadą *de minimis* lub rozporządzeniami o wyłączeniach grupowych),
- zapewnia równe traktowanie państw członkowskich, tylko nieznacznie odbiega od obecnej praktyki i ułatwia nowym państwom członkowskim stosowanie stóp referencyjnych,
- opiera się na uproszczonych kryteriach uwzględniających zdolność kredytową przedsiębiorstwa, a nie tylko jego wielkość — kryterium wielkości wydaje się rozwiązaniem zbyt uproszczonym.

⁽¹⁾ Międzybankowa oferowana stopa referencyjna (Inter-bank offered reference rate) na rynku pieniężnym.

⁽²⁾ Przypadki, w których odbiorcę charakteryzuje zadowalający rating (BB), oraz gdy stopy strat z tytułu niewywiązywania się z płatności wynoszą pomiędzy 31 % a 59 %.

Ponadto metoda ta pozwala uniknąć niepewności i złożoności metod obliczeniowych w zmiennych warunkach bankowych i finansowych, które wprowadza dodatkowo stosowanie umowy bazylejskiej II, co mogłoby mieć znaczący wpływ na alokację kapitału, jak również na postępowanie banków. Komisja nadal będzie monitorować zmieniające się warunki i jeśli okaże się to konieczne, dostarczy dalszych wskazówek.

OBWIESZCZENIE KOMISJI

Metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych powinny zostać ponownie przeanalizowane głównie dlatego, że wymagane parametry finansowe nie zawsze są dostępne we wszystkich państwach członkowskich. Obecną metodę można ponadto ulepszyć w celu uwzględnienia zdolności kredytowej i zabezpieczeń dłużnika.

W związku z powyższym Komisja przyjmuje następującą metodę ustalania stóp referencyjnych:

— Podstawa obliczania: jednoroczna stopa IBOR

Podstawą stopy bazowej są jednoroczne stopy rynku pieniężnego, dostępne w większości państw członkowskich, przy czym Komisja zastrzega sobie prawo stosowania krótszych lub dłuższych terminów zapadalności, dostosowanych do niektórych przypadków.

Jeżeli stopy te nie będą dostępne, stosowane będą trzymiesięczne stopy rynku pieniężnego.

W przypadku braku wiarygodnych lub równoważnych danych lub w wyjątkowych okolicznościach Komisja może, w ściślejszej współpracy z danym państwem członkowskim (państwami członkowskimi) oraz zasadniczo w oparciu o dane uzyskane z banku centralnego tego państwa członkowskiego, określić inną podstawę obliczeń.

— Marża ⁽¹⁾

Zależnie od ratingu danego przedsiębiorstwa oraz od oferowanego poziomu zabezpieczeń ⁽²⁾ zasadniczo należy stosować następujące marże.

Marża kredytów w punktach bazowych			
Kategoria ratingu	Poziom zabezpieczeń		
	Wysoki	Standardowy	Niski
Wysoki (AAA-A)	60	75	100
Dobry (BBB)	75	100	220
Zadawalający (BB)	100	220	400
Niski (B)	220	400	650
Zły/Trudności finansowe (CCC i poniżej)	400	650	1 000 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Z zastrzeżeniem stosowania szczegółowych przepisów dotyczących pomocy na ratowanie i restrukturyzację, określonych obecnie w Wytocznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw, Dz.U. C 244 z 1.10.2004, str. 2, a w szczególności pkt. 25 lit. a), który odnosi się do „stopy procentowej co najmniej porównywalnej do stóp procentowych stosowanych przy pożyczkach dla przedsiębiorstw w dobrej sytuacji finansowej i w szczególności zgodnie ze stawkami referencyjnymi przyjętymi przez Komisję”. Stąd w sprawach dotyczących pomocy na ratowanie stosuje się jednoroczną stopę IBOR powiększoną o przynajmniej 100 punktów bazowych.

Zwyczaj do stopy bazowej dodaje się 100 punktów bazowych. Stosuje się to do (i) kredytów dla przedsiębiorstw o zadawalającym ratingu i wysokim poziomie zabezpieczeń lub (ii) kredytów dla przedsiębiorstw o dobrym ratingu i standardowym poziomie zabezpieczeń.

⁽¹⁾ Jak wynika z badania, marża ta jest w dużym stopniu niezależna od terminu zapadalności kredytu.

⁽²⁾ Pod pojęciem „standardowy poziom zabezpieczeń” należy rozumieć poziom zabezpieczeń, jakiego zwyczajowo wymagają instytucje finansowe z tytułu gwarancji dla udzielanych kredytów. Poziom zabezpieczeń może być mierzony jako strata z tytułu niewywiązywania się z płatności (ang. Loss Given Default — LGD), czyli oczekiwana, wyrażona w procentach strata w łącznej kwocie kredytu dłużnika, przy uwzględnieniu możliwych do odzyskania kwot pochodzących z zabezpieczeń i masy upadłościowej; w konsekwencji LGD jest odwrotnie proporcjonalne do ważności zabezpieczeń. Dla potrzeb niniejszego komunikatu przyjmuje się założenie, że „wysoki” poziom zabezpieczeń oznacza LGD nieprzekraczające 30 %, „standardowy” poziom zabezpieczeń — LGD między 31 % a 59 %, a „niski” poziom zabezpieczeń — LGD przekraczające lub równe 60 %. Dalsze informacje na temat pojęcia LGD w dokumencie Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework — Comprehensive Version (Bazyła II: Międzynarodowa konwergencja pomiaru kapitału i wymogów odnoszących się do funduszy własnych: zmienione ramy — wersja kompletna), dostępnym na stronie: <http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf>

W odniesieniu do kredytobiorców, którzy nie mają historii kredytowej lub ratingu opartego o podejście bilansowe, jak niektóre spółki specjalnego przeznaczenia lub nowoutworzone przedsiębiorstwa, stopa bazowa powinna być zwiększona o przynajmniej 400 punktów bazowych (zależnie od dostępnych zabezpieczeń), a marża nigdy nie może być niższa niż marża, która zostałaby zastosowana w odniesieniu do spółki dominującej.

Rating nie musi pochodzić z konkretnych agencji ratingowych — akceptowane są również krajowe systemy ratingowe lub systemy ratingowe stosowane przez banki w celu odzwierciedlenia wskaźników niewypłacalności ⁽¹⁾.

Powyższe marże mogą od czasu do czasu ulegać dostosowaniu w celu uwzględnienia sytuacji rynkowej.

— Aktualizacja

Każdego roku będzie przeprowadzana aktualizacja stopy referencyjnej. Stopa bazowa będzie obliczana w oparciu o jednoroczną stopę IBOR zarejestrowaną we wrześniu, październiku i listopadzie poprzedniego roku. Ustalona wtedy stopa bazowa będzie obowiązywać od dnia 1 stycznia. Dla okresu od 1 lipca 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. stopa referencyjna będzie obliczana wyjątkowo w oparciu o jednoroczną stopę IBOR zarejestrowaną w lutym, marcu i kwietniu 2008 r., z zastrzeżeniem stosowania następnego akapitu.

Ponadto, w celu uwzględnienia znacznych i nagłych zmian, aktualizacja zostanie przeprowadzona za każdym razem, gdy średnia stopa obliczona za trzy poprzednie miesiące będzie odbiegać o więcej niż 15 % od stopy obowiązującej. Nowa stopa zacznie obowiązywać pierwszego dnia drugiego miesiąca po miesiącach, z których dane wykorzystano dla potrzeb obliczeń.

— Stopa dyskontowa: obliczanie wartości bieżącej netto

Stopę referencyjną należy stosować także jako stopę dyskontową do obliczania wartości bieżących. W tym celu, co do zasady, stosowana będzie stopa bazowa powiększona o stałą marżę 100 punktów bazowych.

— Niniejsza metoda wejdzie w życie z dniem 1 lipca 2008 r.

⁽¹⁾ Mechanizmy ratingu kredytowego będące w powszechnym użyciu porównano np. w tabeli nr 1 w dokumencie roboczym nr 207 Banku Rozrachunków Międzynarodowych:
<http://www.bis.org/publ/work207.pdf>